

СНН

СЕРБСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ.

СЕРБСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

Пешта, 1838–1849.

Будимпешта, 2. август 2007.

Нова серија, г. XVII, бр. 31

Ансамбл „Бело платно”

Оживљена традиција

Фотос: ПЕЛЛАГИ ЈАКОВЛЕВИЋ

Српској цркви у Мечки потребна помоћ

Иако у Мечки, малом барањском селу, данас нема ни једне српске душе, ипак, насеље краси једна лепа српска православна црква сазирана 1911. године а посвећена је св. великомученику Димитрију.

Нажалост, древна светиња је у оронулом стању. Иако су ранијих година у два-три наврата извршене мање реконструкције, ипак, српска православна црква у Мечки налази се у незавидном положају.

Пукотине на зиду су уочљиве, ваљало би што пре ојачати конструкцију цркве а не би било на одмет ни фарбање, како унутрашње,

тако и спољашње. Наравно, предност, бар што се тиче обнове, треба да уживају оне цркве у којима се служи, окупља верни народ предвођен својим духовним пастиром. У Мечки се годишње једанпут служи литургија и то на сам дан храмовне славе: тада се у црквици окупљају Срби на челу са Младеном Грубићем који данас живи у Печвару а родом је из Мечке.

И његова је жарка жеља да се спасе светиња која представља последњи својеврсни печат, сведочанство прошлости Срба у Мечки.

П. М.

Српска црква у Мечки

О предстојећим плановима Печујаца

Чланови СМС у Печују

Самоуправа Срба у Печују већ сада марљиво се припрема за реализацију својих јесењих програма.

Печујци, предвођени председником Радованом Горјанцем, у септембру ће бројне манифестације имати које ће се одржати у знаку продубљивања српске културе. Одмах након свечаног обележења храмовне славе „Преподобног Симеона Столпника“, уследиће такозвани Српски дан, у оквиру „Печујских дана“, када ће се у седишту месне српске мањинске самоуправе приредити форум а затим и дружење.

Већ и на скупштинској седници Печујско-барањског српског удружења изнете су бројне критике у вези са slabим активизирањем месног српског становништва па и шире. Баш зато, бирано тело Срба у Печују жели да већи нагласак ставља на ангажовање, привлачење српског живља не само у барањској престоници, него и у целој жупанији. У том циљу планира да приреди један културно-забавни дан на којем би доминирала гастрономија, театар, музика, игра... Једном речју: култура. Српска култура тј. њени саставни елементи!

Наравно, Печујска српска мањинска самоуправа намерава да приреди и друге програме: у плану је организација једне научне конференције о прошлости српског школства

у Барањи који скуп би се стриктно уклопио и у серију програма пројекта „Културна престоница Европе 2010.“

У вези са презентацијом српске прошлости, бирано тело Срба у Печују заједно са Печујско-барањским српским удружењем планира да објави и други број Барањских српских свезака: након издања посвећеног патријарху Арсенију III Чарнојевићу, нови број предвиђа се у част Никанора Грујића, Липовчанина, касније владике пакрачког који је у јавности познатији као Срб Милутин. За писање, састављање текста, на српском и мађарском језику замољен је Стеван Поповић а након штампања свеске предвиђа се и промоција издања.

Пошто је Самоуправа Срба у Печују путем конкурса добила одређена средства за куповину књига, ради обогаћења књижног фонда у центру који се налази у Улици Зринског под бројем 15, председник Радован Горјанац је наговестио да ће током октобра у оквиру већ сада кује своје планове како би током јесени што ефикасније могла да оствари своје замисли, програме.

Све у свему, иако за многе лето пролази у знаку одмора, Самоуправа Срба у Печују већ сада кује своје планове како би током јесени што ефикасније могла да оствари своје замисли, програме.

П. М.

Пукотине на таваници храма

Београдски ансамбл „Бело платно”, један од најпопуларнијих извођача традиционалне музике јужне Србије, Косова и Метохије, у оквиру овогодишње Табанске вечери, одржане 2. јуна у Културном центру МОМ, са великим успехом представио се и публици у Будимпешти. Свој први целовечерњи наступ група је имала у Етнографском музеју у Београду, 1998. године, под именом „Искон”. Од тог првог концерта, па све до данас, група је имала велики број задједничких и самосталних наступа. „Бело платно” настало је 1997. године у Београду залагањем и трудом људи које је окупила љубав према народном стваралаштву и задједничка потреба да се кроз песму и свирку сачувају и оживе српска музичка традиција и обичаји о свадбама, славама, светковинама и у разним другим приликама. Првобитну поставу сачињавали су Предраг Столе Стојковић (сада јерођакон Лазар), Јелена Јовановић, Наташа Симић и Владимир Симић, а данас, поред Наташе и Владимира, у Белом платну свирају и певају Тања Дамјановић, Звездана Анастасија Остојић, Филип Крумес, Акаш Бат, Горан Милошевић и Милош Јаковљевић.

Прве инструменте, кавале, свирачи су добили од нашег познатог појца и иконописца Драгослава Павла Аксентијевића, а касније, по узору на прве, израђују их сами. Музичке корене „Белог платна” треба потражити у византијској црквеној музици, за коју се интересује већина чланова, како садашњих тако и негдашњих, рекао нам је овом приликом, у краћем разговору вођа групе, Владимир Симић:

– Музика којом се бавимо у суштини је традиционална народна музика, дакле све композиције, песме, свирке, припадају музичком наслеђу и традицији Словена, односно, у конкретном случају Срба Балкана. Оно што је посебно наше музике јесте традиција Косова и Метохије и практично представља центар нашег интересовања. При свирању користимо се акустичним традиционалним инструментима, песме изводимо на локалним дијалектима, покушавајући да у потпуности сачува-

мо дух народне музике, наравно, колико је то могуће урбаним људима, што смо сви ми. Тражимо и неки савремен, лични израз како би ту традицију довели до потпуне актуелности и тиме је практично сачували. Дакле, покушавамо да се не бавимо конзерваторским послом на пољу традиције, већ њеним одржавањем и давањем новог живота.

Група „Бело платно” из Београда Правац – исток!

Оживљена традиција јужне Србије, Косова и Метохије

– У чему је по Вама разлика између традиционалне и етно музике?

– „Етно” је појам који се у последње време одомаћио и углавном означава бендове који се баве традиционалном музиком, али и оне који се баве неком, да кажемо поп културом са примесама традиције. Ако бисмо правили неку разлику, онда би за нас рекли да смо урбани традиционалисти. Бавимо се традицијом у њеној суштини, док би „етно” могло рецимо да се окарактерисе као нешто што је стављање зачина на неку другу основу, или што ја волим да кажем, ако скувамо српски пасуљ са ребарцима и ставимо врло мало карија, то ипак неће бити индијска храна.

Зашто се та музика појавила код нас? Она представља једну целину, што значи да у музичком и културолошком смислу постоји одређена особеност подручја Косова и Метохије, јужне Србије и Македоније. Мелодије и дијалекти су јако блиски, тако да је тешко направити разлику где престаје један језик, а почиње други. Лично, породица Симића је средином XIX века пребегла из Метохије, из Ораховца на Копаоник, тако да ја одатле вучем и неке корене. Моји пријатељи и људи који познају нашу музику кажу да је ту прорадио ген, будући да сам раније био класичан рокер. Онда је дошло до неког, да тако кажем „удара грома” и ево овом врстом музике бавим се већ десет година, а на моју срећу, водим групу „Бело платно”.

Симбол чистоте

Бело платно је чест мотив у нашим народним песмама. Као симбол чистоте, бело платно прати животни пут човека: на рођењу он бива повијен у њега, на крштењу огрнут њиме, на венчању обручен, као сват њиме дариван, током живота га носи, на крају бива у њега увијен.

Особито је велики број песама у којима девојка бели платно или га за разбојем тка. Символика белине је вишеслојна и односи се не само на изглед (лице, руке, груди) него и на особине (чедност, благод, чистота).

– Где се налазе Ваши музички извори и колико их данас уопште има, када је у питању подручје јужне Србије, Косова и Метохије?

– То питање ме је годинама мучило, јер су музички извори на овом подручју врло штурни, а теренске снимке заиста је тешко пронаћи. Има неких старих записа песама, али компаративном методом гледано у поређењу са другим регијама, материјал са Косова и Метохије је минималан. На том пољу цела група морала је да уложи велики труд да дођемо до нових песама које нису познате и које већ нису отпевали чика Јордан Николић, Мара Николић и остали. Упрavo ти снимци су нека основица од које ми полазимо. Не користимо се нотним записима као основом, него покушавамо да пронађемо или живог певача или те теренске снимке које су правили етномузиколози, по неком свом задатку, школском или професионалном, или људи ентузијаста. Онда, прелазивањем, проналажењем више верзија песама покушавамо да дођемо до неке

лепше варијанте текста и да онда када се та песма негде уобличи у нама, када успемо да доживимо њен дух, крене оркестарски развој и прављење аранжмана како би се на тај начин сачувала, али да се при томе доведе на ниво да звучи што би данас клинци рекли, супер.

– Како сте дошли до одговарајућих вокала, који би могли да интерпретирају музику тог дела Србије?

– Што се тиче вокала ту заиста постоје специфичности. Ако бисмо упоредили са динарском облашћу, тј. са планинским областима, мелодијски развој песама је фантастичан. Постоје песме које могу да се пореде и са традицијама неких балканских народа који су имали среће да не западну толико као ми у историјску чамотињу под Турцима. Све се то дешавало „препознавањем”. Појаве се људи, проради ваљда неки ген и препознају да је то просто нешто што годинама желе. Сви смо ми слушали класику, рок, цез, поп и онда када чујемо ту врсту музике, имамо осећај као да је одувек знамо, као да препознајемо оно што смо први пут чули. То је нека жица која се пробуди и човек пожели да се тиме и бави. Кад крене, онда нема више назад, јер је то пут у једном смеру, а рекао бих да је музика нашег југа, осим што је изразито вокална, такође и инструментална и оно што је врло важно, ритмична. То су фини ритмови који подразумевају посебне кораке, тако да постоји једна веза између лепоте тих корака и ритмова која се преплиће и мелодије које то прате. Орска традиција и традиција тих дивних вокала је оно што би карактерисало музику нашег југа. „Бело платно” својом музиком предлаже оријентацију повратка коренима и правац ИСТОК. Потрага за духовним идентитетом се, логично, наставља потрагом за културним идентитетом... Групу „Бело платно” данас чине појединци – уметници који заједно трагају за лепотом. Главни мотив групе је очување духа традиционалне културе кроз напајање на њеним изворима, али и потрага за сопственим доживљајем и изразом кроз музику.

С. М.

У ишчекивању реализације печујског пројекта

Мање средстава за црквено-уметничку збирку

У последње време по питању изградње црквено-уметничке збирке са седиштем у Печују, дошло је до мањег затишја. Након покретања племените иницијативе од стране Његовог Преосвештенства епископа будимског Господина Лукијана, све снаге биле су усмерене ка набавци материјалних средстава па су Епархија будимска и Печујска црквена општина с посебним надама очекивале резултате такозване „Норвешке фондације“ иза које стоји сама Влада Норвешке!

Нажалост, иако је документација оснивања регионалне црквено-уметничке збирке – тешка 10 килограма – била веома високо вреднована и у редоследу капиталних пројеката заузела чак седмо место, ипак, на крају срећа се није насмешила планираној музејској установи јер су финансијску помоћ добила само

Коста Вуковић

прва четири пројекта. А није требало много да се међу победницима нађе и Печуј, музеј у којем би уточиште и спас нашле многобројне духовне, културно-историјске вредности српског народа у Барањи!

Оваква одлука делилаца правде по питању финансијске помоћи, наравно, не сме да одузме вољу нити Епархији будимској, нити Печујској црквеној општини. Наиме, иза себе имају и даље Локалну самоуправу града Печуја те Скупштину Жупаније Барање: обе стране су још раније заузеле став да ће и финансијски и морално подржати пројекат који се стриктно уграђује у велики пројекат „Културне престонице Европе 2010.“ у којем се Печуј наводи па и сам пасус назива као „Капија Балкана“.

Наравно, Срби у Мађарској, пре свега у Печују помоћи се надају и од стране матичне земље Србије! Иако је прошле године у Београду донета одлука да се из Националног инвестиционог плана за изградњу црквено-уметничке збирке у Печују додели 300.000 евра, нажалост, до препућивања средстава све до дана данашњег није дошло! А било би преко потребно јер одуговлачењем времена, прети опасност пропадања културно-историјских, духовних вредности српског народа у Жупанији Барањи које се налазе у српским православним храмовима, таквим насељима у којима данас нема или пак једва има српске душе а немерљиво благо изложено је неми-

лости природних непогода или људске злобе!

Куцнуо је 24. час! Свесни су тога сви који би волели да се овај пројекат оствари до 2010. године... Свесни су тога и Коста Вуковић, кустос Музеја Будимске епархије који је припремио сјајан стручни елаборат и Пал Гетингер, архитекта епархије чији је план још раније прихваћен и одобрен од стране печујских власти и добио зелено светло за почетак изградње црквено-уметничке збирке. Допунивши већ постојећу документацију уз коју ће прикључити и потврду Галерије Матице српске, њих двојица ће ускоро поново поднети пројекат Норвешкој фондацији, будући да је рок подношења конкурсних материјала 30. август 2007. године!

Наравно, добро би било када би се у документацији нашло, навело и име једног корпорацијског партнера: свакако, марљиво се ради на томе да то буде једно од ресорних министарстава Србије. Које ће се прихватити, остаје да се види, међутим, због краткоће времена, хитно је што пре наћи подршку!

Помоћ, иначе, нуди и Академија за ликовне уметности у Београду где студирају и студенти за рестаурацију, конзервацију икона! Јереј Предраг Хајдуковић, парох печујски недавно је боравио у престоници Србије где је разговоре водио са Ивицом Чаировићем, секретаром поменуте установе који је изразио спремност и понудио помоћ у обезбеђењу апсолвентата који би могли да учествују у обнови бројних црквених предмета, утвари, пре свега, икона!

Постоји могућност да се рестаурација, конзервација изврши у Београду, но, више се нагиње према другој солуцији тј. да се радови из-

врше у Сентандреји, на-име, ради се о толикој вредности да осигуравајућа друштва за извоз близу 200 икона траже огромне суме а потребно је и гарантно писмо од стране матичне земље Србије. Баш зато, друго решење, тј. да се рестаураторски послови обаве у градићу на Дунаву у Мађарској, чини се много безболнијим и бољим о којем, свакако, такође ваља добро размислити!

Наравно, ни Печујци не желе чекати скрштених руку! Постигнута је одлука да се крајем лета, најкасније до краја септембра обићу веће грађевинске фирме у Србији с циљем да се набаве грађевински материјали а такође је у плану и приређивање једне донаторске вечере.

Није одбачена ни замисао да се организује хуманитарни концерт чији би приход у потпуности био намењен почецима радова на изградњи црквено-уметничке збирке у Печују. Пре четири године, у сличне хуманитарне сврхе Печујци су успели да придобију екипу „Каравана“ при Првом програму Радио Београда – и сада постоји воља да се приреди програм који ће окупити познате извођаче изворне и новокомпоноване српске народне песме и музике и који ће привући велики број публике.

Све то у циљу набавке финансијских средстава... Јер буџет из-

Јереј Предраг Хајдуковић

градње регионалног музеја са седиштем у Печују је око 250 милиона форинти! Сума, која је за сада недостижна, но, коло среће можда ће се насмешити на пројекат који би био круна не само у животу малобројне српске заједнице у Барањи, него и у целој Мађарској. Па и шире... Јер уколико би две државе, Србија и Мађарска, заједнички стале иза целе племените ствари, лакше би се доспело до жељеног циља. А циљ је да се спасе духовна, културно-историјска оставштина српског народа у Барањи, Републици Мађарској која је од непроцењиве вредности!

Предраг Мандић

У припреми издање „Знамените Српкиње“

Милена Милановић

Српски народ и до сада се могао дичити веома луксузним и вредним издањима а на помолу су два нова пројекта која ће, за цело, заинтересовати читалачку јавност: ради се о књизи „Знамените Српкиње“ и Малој српској енциклопедији!

Милена Милановић, културолог из Београда, ревносни истраживач прошлости српске дијаспоре и уједно пријатељ српског народа у Мађарској, припрема „Знамените Српкиње“ а сарадник је и тима Мале српске енциклопедије. Након објављивања веома успешне енциклопедије „Ко је ко – Срби у свету“, а потом уследили су и „Српски лекари“ те „Срби који су обележили 20. век“ (у свим издањима заступљени су и Срби из Мађарске), културолог и истраживач Милена Милановић кренула је са осветљавањем, приказом жена српске националности које су итекако много учиниле за српски народ, за добар глас српства! Уређивачки одбор, иначе, предводе Мира Ступица и Дејан Медаковић а у раду учествује преко двадесет експерата, сјајних стручњака своје области.

„Знамените Српкиње“, које ће садржати преко хиљаду личности, требало би да се приведу крају за једно годину дана а првенствени циљ издања је да се обезбеди ретроспектива доприноса Српкиња

континуитету материјалног и духовног развоја српског народа!

Исто тако значајно место ће имати и „Мала српска енциклопедија“ која је у припреми. Пројекат се остварује у сарадњи Српске академије наука и уметности, Матице српске и Завода за издавање уџбеника и наставних средстава а госпођа Милановић се задужила за дијаспору. Већ је обрађено преко стотину одредница а културни немар планира да представи културне институције, као систем опстанка Срба у свету, центре за културу и уметност, а у издање свакако намерава да уврсти и Србе у Мађарској!

Пошто Срби живе у преко сто земаља света, предвиђа се један свеобухватни пројекат са мукотрпним послом, но, у циљу презентације српског културног наслеђа ништа није тешко, треба само ишчекати момент када ће светлост дана угледати и двотомна Мала српска енциклопедија која ће садржати преко 9000 јединица.

П. М.

Милица Чубрило, нова министарка за дијаспору Републике Србије

Дијаспора мора да зна где одлази њен новац

Када је објављен састав нове Владе Републике Србије, очи Срба из тзв. расејања биле су посебно упрте у једно име. Милица Чубрило, која ће у новом сазиву бити задужена за ресор дијаспоре, нашим људима изван матице је до сада била мало позната. Можда баш због тога што је и сама већи део живота провела ван матичне земље. Рођена је у Тунису, одрасла и школовала се у Француској, а потом била радно ангажована у више других земаља. У Србији живи последњих седам година. У образложењу за министарску функцију, поред осталог стоји и да је добар познавалац ситуације у нашој дијаспори.

– Имам толико личног искуства из живота ван Србије да просто инстинктивно осећам шта су ти конкретни проблеми који муче дијаспору. Мало ћемо да се распитамо и међу нашем дијаспором шта мисле о кључним стварима које морамо заједно да решавамо. Одлучили смо да на јесен, у октобру или новембру, организујемо у Београду један конгрес одговорних лица за дијаспору. Свесна сам да је најтеже идентификовати лидере дијаспоре, који истовремено треба да уживају поверење у својој средини и буду потпуно интегрисани са завидним ауторитетом у новој домовини, како би били истински мост између дијаспоре, матице и њихове нове домовине.

Већина људи у расејању има неки однос са нашом земљом. Наша мисија је да се тај однос остварује сада и преко државе оличене у Министарству за дијаспору. Свесна сам проблема поверења, информисаности и лоших комуникација на релацији матица-дијаспора. Покушаћемо преко свих могућих канала да покажемо дијаспори да желимо добронамерно да сарађујемо са њом, да није реч о још једном позиву да се да новац, или да се гласа за некога. Љубав према својој земљи постоји код свих, родољубље и патриотизам нису ствари које се мере, свако то

изражава на свој начин, па зато оставимо то код куће, а бавимо се интересима.

Хоће ли бити лако вратити пољуљано поверење дијаспоре у матицу?

– Кључни задатак, повратак поверења дијаспоре у матицу, биће могуће остварити само упорним и добрим радом, постизањем резултата и то прво на мањим стварима, па све крупнијим и деликатнијим. Стога моја визија рада у којој је министарство нека врста „омбудсмана“ дијаспоре – пре свега као сервис, или шалтер за решавање практичних проблема, преко стварања амбијента за економско укључивање дијаспоре у живот матице, па до побољшања квалитета културног зрачења из матице према расејању – подразумева један широк фронт из Србије према нашим људима широм света.

Чини ми се да је ово министарство сарађивало са једним јако уским сегментом дијаспоре. Они који су потпуно интегрисани индивидуалци у свету, који су успешни, који рецимо не иду ни у удружења, ни у цркву, ни у конзулат, које нико није питао ни за шта, они нису били предмет ничијег интересовања. Мој циљ је да убудуће бринемо и о њима.

Између дијаспоре и матице постоје неразвијени рачуни на пољу финансија. Нису ли баш они кумовали неповерењу?

– Економска интеграција дијаспоре у матицу представља једну од кључних области где ће се тестирати поверење. Ту је нерешено питање око пет милиона евра које је, сакупљене за реконструкцију матице, после бомбардовања у Фонд дијаспоре, „појео стечај банке“.

Инсистирам да се каже да није реч о томе да по хиљадити пут тражимо паре, а да им не кажемо шта ћемо са парам и да их преваримо. Полазимо од тога да схватамо да дијаспора, ако да новац, треба да зна

Милица Чубрило: „Чини ми се да је ово министарство сарађивало са једним јако уским сегментом дијаспоре. Они који су потпуно интегрисани индивидуалци у свету, који су успешни, који рецимо не иду ни у удружења, ни у цркву, ни у конзулат, које нико није питао ни за шта, они нису били предмет ничијег интересовања. Мој циљ је да убудуће бринемо и о њима.“

шта ће се радити с њим. Наше залагање ће бити да покушамо да направимо што транспарентнији систем. Друга важна ствар је да се створи својеврсна берза расположивих људских ресурса у дијаспори, понуда из света и тражња у матици, како би се посредством интернета у сваком тренутку могло видети где има посла, односно какви све наши стручњаци могу и овде да се ангажују.

Конкретни потези у том смислу већ су направљени, па ће се ангажовати „Телеком“, као техничка логистика у овом послу, или „Ком трејд“ у изради базе података о нашим људима у свету. Такође, најављује се да би за три године могао да се оконча важан посао на попису наших људи у дијаспори.

Наши људи из иностранства кажу да се никада неће навихи на бирократске методе решавања најосновнијих животних проблема у Србији. Назире ли се томе крај?

– Срби у расејању највише проблема имају са захтевним и компликованим административно-бирократским процедурама у Србији, који су предуслов за реализацију чак и најосновнијих права и потреба. И сама сам прошла кроз све то. Сматрам да то заиста изгледа лоше и углавном се решава преко неких приватних линија. Дугорочан циљ

овог министарства је да оформи веб портал преко кога ће се наши људи у иностранству информисати о свим потребним документима, али их и скениране добити, а све то платити картицом.

Још један од великих проблема младих генерација наших исељеника су нерешена питања војних обавеза. Неретко, због тога, они не долазе у домовину. То је пре свега у надлежности Министарства одбране, као и председника и премијера Србије. Ми ћемо покренути иницијативу да се уваже потребе и специфичности дијаспоре када је служење војног рока у питању. Мој је став да се од младића у дијаспори не би требало тражити служење класичног војног рока.

Проблема има још. Почев од нострификације диплома, недовољно организоване наставе на метерњем језику, па до опште неинформисаности о потребама и једне и друге стране. Досадашње, углавном протоколарне односе, слажу се, требало би претворити у истински партнерски однос.

Нова слика

– **Слика министарства мора да се измени у очима дијаспоре, али се и слика дијаспоре мора приближити Србији. Не желим да ово министарство ради нешто што нема значаја за дијаспору. Да би радили оно што је потребно и пожељно морамо добро саслушати оне због којих и постоји ово министарство.**

Чује ли Министарство за дијаспору у довољној мери глас оних због којих постоји, и обрнуто?

– Слика министарства мора да се измени у очима дијаспоре, али се и слика дијаспоре мора приближити Србији. Не желим да ово министарство ради нешто што нема значаја за дијаспору. Да би радили оно што је потребно и пожељно морамо добро саслушати оне због којих и постоји ово министарство.

Да бисмо дошли до тако потребних информација о потребама и проблемима Срба који живе у иностранству, током лета министарство за дијаспору организоваће анкете на граничним прелазима, продужиће радно време и појачати капацитете својих служби.

Д. Ј.

Српкиња из дијаспоре

Милица Чубрило рођена је 1969. године у Картажи, у Тунису. Дипломирала право 1992. године на Универзитету „Пантеон Асас“ у Паризу, а магистрала годину дана касније на правима и антропологији, на Сорбони.

Током 2007. до ступања на дужност министра за дијаспору, била је координатор „Медија центра“ за организацију Светског конгреса Међународног института за штампу, који ће се 2008. одржати у Београду. Радила је 2006. као консултант за регионални пројекат за развој конкурентности на Балкану у области туризма, на пољу заједничке стратегије и промоције.

Од 2003. до 2006. године била је директор Туристичке организације Србије, надлежна за промоцију туристичке понуде Србије у иностранству, као и на домаћем тржишту, и за координацију са 80 туристичких организација градова и општина Србије. Током њеног мандата Србија се први пут појавила на светској туристичкој сцени, на свим битним међународним сајмовима и у туристичким публикацијама. Преко 300 медија и 100 туроператера посетили су Србију у организацији ТОС-а. Резултат је девизни прилив од туризма увећан 7,24 пута и број страних гостију повећан за 60 одсто.

Од 2001. до 2003. била је дописник са Балкана за француске медије „Фигаро“, Радио франс интернационал, а од 2000. до 2001. радила је у редакцији „Фигаро“, у Паризу. Од 1996. до 2000. била је активна у бројним земљама широм света у домену туризма и организације међународних културних и спортских догађаја.

Фелтон

Деспот Ђурађ Бранковић и његово доба (1)

Међу историчарима влада готово неподељено мишљење да је деспот Ђурађ Бранковић био једна од најтрагичнијих личности српске прошлости. Народно предање бацило је на његовог оца и целу породицу једну од најтежих анатема, коју они, по многим, нису заслужили. Сам Ђурађ, врло способан, али и осветљубив и васпитан у традицији властелског самољубља, почео је своју историјску улогу извесним самосталним политичким потезима, који су му једно време ставили на чело не само жиг одметника, него скоро и издајника.

Његов ујак је несумњиво допринео паду његовог оца Вука и присвојио један део његове баштине. То је Вука, чим му се указала прилика, отерало у противнички табор. Склопио је споразум с Турцима када се Стефан с њима разишао; потпиривао је раздор између Стефана и његовог брата Вука; удружио са Црним Мусом како би се осветио Стефану. Више од десет година трајала је њихова борба и донела много несреће Србији.

Када се измирио са Стефаном, Ђурађ се трудио да буде од што веће користи и њему и Србији. На престо је ступио као зрео човек, са богатим искуством. Био готово вршњак са Стефаном и 1427. већ је био у зрелим годинама. Једна насликана повеља из 1429. у светогорском манастиру Есфигмену, представља га као наочитог човека, а француски племић Бертрандан де ла Брокијер, који је 1433. године посетио деспота, каже да је био „леп и крупан господин“.

Али све што је тај човек предузимао завршавало се несрећно. Читав век провео је борећи се и залажући на све стране да очува Србију, па је дочекао да је види толико пута прегажену и опустошену, а на крају живота већ у агонији. Његове кћери морале су бити удаване из чисто политичких рачуна, а два сина била су му ослепљена. Ако је икада ико радио Сизифов посао, то је без сумње био он. Његов огромни напор и цела његова историјска мисија састојала се у томе да подиже насипе и брани земљу од поплава које се нису дале обуздати.

На вест о смрти деспота Стефана, краљ Сигисмунд је пожурио да из-

врши обавезе из уговора у Тати и Београд му је свечано предат. Од тада се у историјским списима за Београд користе нова, мађарска имена: Нандор Алба и Нандор Фехервар. Ђурађ је у исто време вратио и северну Мачву, али је, свакако по краљевом одобрењу, задржао њен јужни и западни део са Ваљево, Крупњем и Зајачом. Међутим, заповедник града Голупца, војвода Јеремија, није хтео да изврши заповест и преда град Мађарима без 12.000 дуката одштете. Када тражену суму није добио, Голубац је предао Турцима.

Као што је било и очекивати, султан ову промену власти у Србији није примио мирно. Мађарски утицај осетио се више него што је он могао дозволити. Стога је у Србију одмах упутио војску, која је освојила Ниш и Крушевац и почела да опседа Ново Брдо. Да би обезбедио свој престиж у Србији, која је страдала због веза са њим, краљ Сигисмунд је послао деспоту у помоћ и своју војску. Удружени Срби и Мађари сузбили су код Раванице један велики одред турске војске. Краљ је за тај успех 19. новембра 1427. нарочито похвалио мађарског војводу Николу Бочку. Други турски одред нападао је из Голупца суседна српска и мађарска места, а нарочито браничевски крај. Узалуд је сам деспот лично дошао под Голубац, обећавао Јеремији опроштење и покушавао на све могуће начине да га придобије и поврати град, војвода не само да није попустио, него је чак и напао деспота када је овај покушао да са пратњом уђе кроз градске капије.

У пролеће 1428. под Голубац је дошла нова мађарска војска и опколила га с копнене стране и са Дунава. Колику је важност приписивао том граду сам краљ Сигисмунд, види се по томе што је лично дошао под његове бедеме. Али и султан Мурат је много полагао да лично охрабри и подржи своје војнике на стеченим подвизима. Крајем маја, после Сигисмунда, дошао је и он у браничевску област.

Бојећи се да ступи у борбу с надмоћнијим Турцима, Сигисмунд је пожурио да са њима склопи мир. Када су Мађари, првих дана јуна, почели повлачење, њихову позадину у којој

Утисци француског племића

Веома занимљив и важан опис балканских земаља и прилика из прве половине петнаестог века, дао је учени француски племић Бертрандон де ла Брокиер. Султан Мурат Други, који је тада имао 28-30 година, био је омален, гојазан, с тамним лицем и великим носем. Хвалили су га да је имао добру нарав. Радо се опијао, а у таквом стању је био широке руке. Имао је харем са преко 300 жена и 25-30 младића. Ови су бивали „чешиће с њим него ли жене“. У турској војсци било је и хришћана, и то вазалских и најамничких одреда.

Путовање по унутрашњости Србије било је напорно због велике шуме и рђавих шумских путева. „Али, према другим шумским и бродовитим земаљама, и ту су земље врло лепе и врло су добро насељене селима, и у својој Рацији или Србији, што је једно исто, има свега што је од потребе.“ Деспота су наили у Некудиму, у лову. „Помењути расијски деспот бави се у овој вароши зато што су око ње врло лепа шумска места за уживање, и реке за сваковрсни лов, нарочито са соколовима“.

Сигисмунд је, пише Брокиер, даровао деспоту више градова у Угарској, који му доносе око 50.000 дуката прихода, „да га начини својим човеком, али он опет више слуша султана него цара“.

се налазио Сигисмунд напао је турски заповедник Синан-бег. Приликом ових борби страдала је цела јужна и источна Србија. Настрадао је и манастир Даљша у близини Голупца, који је у то време био један од најактивнијих у Србији. У опширном запису анонимног калуђера-страдалника из тог места, спомиње се први пут Сигисмунд као „наш цар“ за разлику од турског, који је био „цар језически“.

Овај Сигисмундов неуспех показао је брзину и неорганизованост његовог похода, за који је он нарочито криво Млечане, који му нису ставили на располагање потребна финансијска средства. У Србији је тај неуспех, природно, опомињао народ да се због њега не излажу супротостављању Турцима, него да покушају да са њима постигну неки споразум. И сам деспот је ушао са њима у преговоре и пристао да, поред мађарске, призна и турску врховну власт, да им плаћа 50.000 дуката данка и шаље по 1.000-2.000 опремљених коњаника као помоћне чете у борбама са једним од својих синова. Султан је тада говорио да је из Србије „добилиа више коњаника него када би била у његовој руци“. Ђурађ се надао да ће двоструким вазалством поштетати Србију даље кризе, а сам је намеравао да води искрено исправну политику и према једној и према другој страни.

Очувана је повеља краља Сигисмунда, којом Ђурђа „целе државе Рашке и Албаније кнеза и вернога деспота“, са пуно признања, прима за мађарског вазала. Пошто је Ђурађ положио заклетву верности, краљ му је дао владарске знаке, огрчак, митру и мач. Као Стефанов наследник, он је постао мађарски великаш, а добио је и његове поседе у Угарској.

Предавши Мађарима Београд, а изгубивши Крушевац и Голубац, Ђурађ Бранковић је остао без иједног великог утврђеног града. Мали град Некудиму, где је радо боравио, није могао да послужи као сигурно склониште у случају невоље. Зато журно почиње да подиже нови смедеревски град. Сигисмундов неуспех у Србији имао је свог природног одјека и у Босни. И краљ Твртко је, као и Ђурађ,

био присиљен да плаћа данак Турцима. Како он ту обавезу није извршавао редовно, Турци су запосели неке од његових градова. У невољи која га је снашла, краљ Твртко се обратио Млечанима за зајам од 32.000 дуката (краљ Сигисмунд му у томе није могао помоћи, јер је и сам стално био у новчаним неприликама) да би могао исплатити Турке и ослободити градове. Али, Млечани су уз извињење одбили његову молбу.

Ђурађ је, после мађарског неуспеха, употребио сву вештину да се приближи Турцима и стекне њихово поверење. И имао је у томе успеха. Из дубровачких архивских књига сазнајемо да су се извесни послови на Порти могли завршити успешно само уз деспотово посредовање. Када су Турци у пролеће 1430. преотимали од Млечана Солун, у њиховој војсци налазио се, према обавези, и српски одред под вођством деспотовог најстаријег сина Гргура. После пада Солуна (29. марта) у турске руке је пао силан плен. Нарочито је било много робља, које се продавало по врло ниским ценама. Тако је, на пример, продато 14 калуђера за 100 златних флорина. С одобрењем Турака деспот је откупио многе робове, који су добрим делом прелазили у Србију и налазили заштиту код деспотице Јерине и њеног брата Томе Кангакузена. У српским редовима није било радо гледано то окупљање Грка на српском двору и јачање њиховог утицаја. Али, Србија је постала природни збег интелектуалних радника из пропалих хришћанских држава, а њен двор, као и дворови влашких господара, био је врло дарезљив према бегунцима из Бугарске, Грчке и Албаније.

Мађарска војска дошла је током лета 1434. у Босну и потиснула Турке. Повратила је чак и град Ходидјед. Војвода Сандаљ је истог лета претрпео неуспех у борби с Ђурђем Војсалићем, господаром Доњих крајева, изгубивши Горску Жупу и нека места на доњој Неретви. Сам Сандаљ није успео да поврати изгубљени део. После учесталих обољевања, умро је 15. марта 1435. године. (Наставиће се)

На основу података В. Ђоровића, приредио Д. Јаковљевић

Подизање новог Смедерева

Смедерево је зидано у тешко време, од 1427 до 1430. уз огромне напоре, са материјалом који се нашао при руци. Употребљавани су и стари римски споменици из места и околине. Иако брзо, град је зидан солидно, а у извесним просторијама намењеним за станове и са више уметничких амбиција. Зидан је по угледу на цариградски град, са троугаоном основом, са мазгалама у зупцима и без спољног нижег платна. Подизање Смедерева, које је морало бити извођено убрзаним темпом, захтевало је огромне напоре, и финансијске и људске. Народна традиција казује како је тада ударен тешак кулук и намет и како је то неке људе, попут Старине Новака, отерало у хајдуке. Ту безобзирност народ је приписивао Ђурђевој жени Јерини, понајвише зато што је зиданем руководио њен брат и што је на грађевину доведено и неколико грчких мајстора. Она је због тога постала веома непопуларна и названа „проклета“. Занимљиво је да је било више сличних објеката на целом српском простору, па чак и тамо где није допирала Ђурђева власт, везаних за Јеринино име. Толико дубоко се предање о подизању Смедерева урезало у народно памћење.

ИЗ НАШЕ

ИСТОРИЈЕ (76)

Турци на граници

Док је цар Душан са главнином српске војске боравио у Хуму, Јован Кантакузин је склопио савез са Турцима и уз турску помоћ почео да заузима Душанове градове у Македонији. Турски коњаници су се залетали све до Скопља, уносећи страх не само међу становништво већ и у војне посаде и заповеднике који су често без отпора предавали градове. Кантакузин је покушао да прошири своју власт и према југу, али је Сервију, град који је чуввао улаз у Тесалију, одлучно бранио кесар Прелуб и зауставио Кантакузино продирање у том правцу.

Када се вратио из Хума, Душан се у близини Солуна упустио у преговоре са Кантакузином, али до споразума није дошло. Пошто се Кантакузин са својом војском повукао у Солун, Душан је за кратко време повратио изгубљене градове.

У то време поново је избио грађански рат између Кантакузина и Јована Палеолога. Јовану Палеологу су помагале српске и бугарске трупе, док су Кантакузину притекли у помоћ његови савезници Турци. До битке између две стране дошло је 1352. године код града Димотике, где је бројнија турска војска поразила хришћанске снаге. Бугари су се у погодном тренутку повукли у утврђену Димотику, а српске и грчке трупе су тешко страдале. Највеће губитке је имала српска коњица. Тада су почели Турци да се трајно насељавају на европском тлу. Најпре су 1352. заузели утврђење Цимпе, а 1354. су ушли у напуштени Галипољ. О том догађају Константин Јиречек овако пише: „Уочи прве недеље поста, 2. марта 1354, када се спустила ноћ, затресе се земља поново. Зидови Галипоља срушише се сасвим и становништво се хладне зимске ноћи, у снегу и киши, одмах склони на многобројне лађе које су стајале у пристаништу. Ујутру пређоше брзо Турци из Азије. Сулејман поседе напуштени Галипољ и читаву околину. Турске породице населише пусто место, зидине се утврдише још боље него што раније беху.”

Цар Душан је озбиљно схватио опасност која је претила од Турака па је покушао да организује ширу акцију против њих. Намеравао је да на Западу затражи помоћ и с тим циљем је упутио посланство папи у Авињон. Папа је био спреман да подржи Душанов план, али је целу ствар осујетио угарски краљ Лајош I.

Цар Стефан Душан није стигао да оствари свој план да заузме Цариград и сузбије Турке. Крајем 1355. он је био негде на југу па је 5. децембра издао повелеу „под Бером”. Две недеље касније, 20. децембра нагло је умро.

Предраг Степановић

ПИСМА

ИЗВЕСТНОЈ

Три српске мајке

Не знам како је било у Мађарској, али нас Србе у матици су све до почетка деведесетих учили да имамо три мајке: ону која нас је родила, мајку-школу и мајку-домовину. Прва одујужује дуг свету (рашта се жена родила ако то није урадила!), друга је служила да нас пригрли и научи животу, а трећа... Е, трећа мајка је она због које смо учени да, ако би се нашла у опасности, лагодно заборавимо оне прве две. Домовина је оно што је морало да се одржи упркос свим страним злотворима, а изнао свега упркос и у инат домаћим.

А ти, домаћи злотвори, били су, наравно, четници. То су оне чике што воле да једу масну гибаницу, носе каме у устима, браде до колена и кољу и силују кога стигну и шта стигну. И што је најгоре, ти четници су били наше горе лист. Хоћу рећи, Срби. Углавном су представљани као дивљаци. У то време имати некога у фамилији ко се спомињао као четник, било је толико срамно да је обележило све потоње генерације његових сродника. Бар смо тада мислили да ће тако бити. Мада медицина још није доказала како је могуће да се неко роди као четник, у Србији се дуго вуку све негативне особине предака. Али, ако је неко од твојих био заслужан за нешто дивно и велико, увек су ти набијали на нос како се не може живети на рачун туђе славе и како она није наследна. Само је власт могла да одреди на које наследне особине имаши право. Памет је била резервисана за оне са партизанским споменцима, који су је на себе пелцовали по шумама и горама, с прстом на окуцају. После их је новостворена држава слала на школовање, како би им ту памет и испечитирали. Није било zgodно да буду генијални и заслужни, да воде земљу у „боље сутра”, а да не знају да се потпишу.

Међутим, усташе су се на српским просторима ретко спомињале. Сећам се како сам се јако изненадио када сам их први пут видео, ваљда у неком филму. Визуелно су били сушта супротност четницима – обријани, исеглани, углађени... Онда сам, после много година, открио једну књигу која је описивала усташка зверства и сећам се како ме је, док сам читао, на тренутке спадала мука до повраћања. А онда су одједном такве књиге изиле из моде. Према ономе што је следило, биле су чиста наука. „Јаму” Ивана Горана Ковачића почели су да преносе директно, преко РТС-а. До петка.

tvojdrgan@gmail.com

КУЛТУРА МАТИЦЕ

Балкан у Италији

„Балкан. Античка цивилизација између Дунава и Јадранског мора”, назив је изложбе из колекције Народног музеја у Београду која је недавно отворена у Националном археолошком музеју „Адрија” у истоименом северноиталијанском граду. Поставка обухвата више од 230 најзначајнијих експоната из периода од осмог века пре наше ере до почетка другог века наше ере.

Кустос изложбе, Вера Крстић, мр Деана Ратковић и Ђовани Ђентили, покушали су да селекцијом предмета из археолошке збирке Народног музеја укажу на различите идентитете Балкана, од Дунава до Јадранског мора. Накит, посуде, оружје, скулптуре и статуе сведоче о особинама друштва Гвозденог доба и прве фазе Римског царства. У саопштењу београдског Народног музеја поводом отварања изложбе у Адрији каже се да је поставка „израз изненађујуће динамике Балкана, доказ сталних контаката, мешања и утицаја различитих култура, као и представа локалних, аутохтоних израза, развијених уз, и између два велика културна комплекса, Грчке и Рима, који на посебан начин истичу територију Србије и Балкана на археолошкој мапи Европе.” Изложба траје до 13. јануара 2008. године.

Ромулијана део светске културне баштине

Крајем јуна ове године осванула је вест да је археолошки локалитет Феликс Ромулијана код Зајечара увршћен на листу Светске културне баштине Унеска, као први археолошки комплекс из Србије. На Унесковом списку су, подсетимо, Стари Рас и Сопотани, Студеница, Дечани, Пећка патријаршија, Грачаница, Богородица Љевишка, Национални парк Дурмитор, и урбана целина Ко-

тора. Бора Димитријевић директор Народног музеја у Зајечару каже да је 1996. године професор Драгослав Срејовић, у договору са овдашњим комисијама, „жртвовао” Ромулијану да би за Унескову листу били номиновани Дечани.

Мистериозни остаци старих грађевина на десетак километара од Зајечара дуго су побуђивали пажњу научника, обичних људи, путника, староседелаца овог краја. Још је аустроугарски историчар и археолог Феликс Каниц у својим делима истакао Гамзиград као „један од најсјајнијих, највећих и најочуванијих споменика римске архитектуре у Европи”. Археолошка истраживања на Гамзиграду трају више од 50 година. Први су истраживали Ђорђо Мано Зиси, кустос Народног музеја у Београду, и Вјекослав Поповић 1953. године, потом се Милка Чанак-Медић бавила реконструкцијом најзначајнијих објеката Ромулијане, а од 1970. до 1996. када је и преминуо, руководио је био професор Драгослав Срејовић који је научно расветлио постојање утврђене царске палате. Од тада, Гамзиград постаје пројекат САНУ.

„Примјери чојства и јунаштва”

Српска књижевна задруга из Београда у својој знаменитој „Малој библиотеци” објавила је ново издање чувених „Примјера чојства и јунаштва” Марка Миљанова. Издање је приредио Задругин уредник Драган Лакићевић, који је поред академика Матије Бећковића говорио на недавном представљању ове књиге. Књижевном поподневу присуствовао је и Марко Недић, главни уредник СКЗ-а, а драмски уметник Срба Милин надахнуто је читао одломке из „Примјера чојства и јунаштва”.

Академик Матија Бећковић одржао је беседу 2001. године приликом откривања споменика Марку Миљанову на Калемегдану. Тај говор увршћен је у ово издање као поговор. На представљању „Примјера” Матија Бећковић је нагласио да се можда никада усмена и писана реч нису тако складно стопиле као у овом делу Марка Миљанова, који није рачунао на друге читаоце до Срба.

...И

ТАЧКА

Дивљы вепар. Једне дуге јануарске ноћи – након што је легао да спава, са тешким мислима у глави, које су се вртеле око проблема на послу, и тешком вечером у стомаку, која му овога пута није служила само за храну него и као средство за смирење и самоугађање – песник М. је уснио страشان сан о циновском, рутавом дивљем вепру са разјапљеним челуштима, дугим и оштрим кљовама, који га је, разјарен и необуздан, јурио по некој густој и трновитој шуми, а М. је узалуд, у паници, покушавао да му умакне, вепар га је сустигао, бивао је све већи и страшнији, а када је коначно стигао до задњице малаксалог песника, набо га из све снаге и одбацио у висину, и сва је срећа што се, баш у том тренутку, М. пробудио, уз гласан врисак и сав окупан знојем, те пошто из разумљивих разлога више уопште није желео да заспи и поново се сусретне са горе описаном животињом, одлучио је да о овом страшном и веома реалистички досањаном догађају неодложно напише једну песму:

*Песма о дивљем вепру
О дивљи вепре
Који до мене јадног
Кроз сан допре
До пре пар минута
Нисам за тебе знао
Али сад кад си ме
На своје кљове набо
И сан ми разбио
Знам да те нисам
Случајно уснио
Ти си онај проблем
Због ког сам побеснео.*

Милан Степанов

МАТИЦА НА ДЛАНУ**Путер у жару борбе**

Откако је почетком јуна специјални тужилац оформио предмет о политичкој позадини убиства Зорана Ђинђића, у Србији не престају међусобне оптужбе лица умешаних у причу.

Демократска странка Србије (чијег је лидера Војислава Коштуницу Ђинђићев пријатељ Беба Поповић означио као „политички кишобран убиства премијера“) одмах је оценила да је покретање истраге изузетно важна одлука „јер је дошло време да се утврди пуна истина о томе“. Проблем је, међутим, што постоје најмање „две истине“, једна у коју верује ДСС, и друга у коју верују људи блиски покојном премијеру. Постоји, наравно, и она трећа или права истина која гласи да и једни и други имају путера на глави, али да један „путер“ искључује други, уместо да се за оба каже како су покварени. Тако је портпарол ДСС-а Андреја Младеновић пре месец дана изјавио:

„За пуну истину о политичкој позадини, кључно је питање која је била улога Љубише Бухе Чумета, Чедомира Јовановића и Бебе Поповића у организацији пуштања сурчинског клана из затвора“. После месец дана кампање против Јовановића и Поповића, портпарол ДСС-а огласио се новим саопштењем, у којем између осталог стоји да је неопходно „расветлити повезаност с његовим убицама управо оних“ који за то оптужују Коштуницу.

Са друге стране, адвокат породице Ђинђић Срђа Поповић поднео је захтев за проширење

оптужнице и за покретање истраге о побуни ЈСО. Ту побуну тада је јавно подржао тадашњи председник Војислав Коштуница, па адвокати породице Ђинђић сматрају да је то важан део истраге о политичкој позадини убиства премијера.

За аутора књиге „Атентат на Зорана“, Милоша Васића, неуобичајено је да специјални тужилац у фази предистражног поступка износи детаље и директне оптужбе на рачун неких тужилаца, а каже да је стављање у исти контекст тужилаца Радета Терзића с једне и Миољуба Виторовића и Биљане Радовановић с друге стране – безобразлук.

„За Терзића је утврђено да је лагао у више наврата. А Миољуб Виторовић је, колико ја чујем, у оптицају за неке мало више функције од оних на којима се сад налази, од чега су се разни посмрзавали од страха. Реч је о најхрабријем и најпоштенијем тужиоцу којег имамо. То је човек коме је Душан Спасојевић (вођа земунског клана) дао признање, рекавши ‘овај је луд, ничег се не плаши, а неће ни да се прода’“

Мајка убијеног премијера Мила Ђинђић поздравља одлуку специјалног тужиоца да покрене поступак о политичкој позадини убиства премијера.

„Протекло суђење и није било право, праве убице би требало да седе на клупи и да одговарају за то“, каже она. Мила Ђинђић додаје и да је недопустива кампања која се последњих дана води у медијима, и да је све ово што се дешава подсећа на 2004. годину када је ДСС-ов функционер и генерални секретар Владе Дејан Михајлов тврдио да су премијера Србије убили његови најближи сарадници, а касније на суду признао да за то нема никакве доказе већ да је то рекао у жару политичке борбе.

ТЕКУЋА ТРАКА**У босанском рату страдало 97.207 људи**

Током рата у Босни и Херцеговини, од 1992. до 1995, убијено је или нестало 97.207 особа. Од тог броја, 39.684 особе су цивили, а 57.523 су војне жртве, показују подаци Истраживачко-документационог центра Сарајево. Од тога броја 64.036 лица бошњачке националности, 24.905 Срби, 7.788 Хрвати, а 478 других националности. Највише убијених и несталих регистровано је у региону Подриња, 28.666 или 29,44 одсто, и у региону Сарајево, 14.011 или 15 одсто.

Унутрашња контрола у оквиру УНМИК-а

УНМИК и УН почели су истрагу против заменика шефа УНМИК-а Стивена Шука због учешћа у сумњивим аферама.

Позивајући се на анонимне изворе, приштински дневник Експрес тврди да је на Косово стигла екипа од четири истражитеља из одсека за унутрашњу контролу у седишту Уједињених нација у Њујорку.

Ђорђевића одала љубавница

Блиц пише да је генерала Ђорђевића, недавно испорученог хашком Трибуналу, издала љубавница. Једна од цариница ухапшених због лажирања документације за увоз аутомобила је, притиснута доказима, понудила полицији нагодбу. Инспектори су били сумњичави, али је жена упорно тврдила да има „контакт с Рођом“, па је обавештена Безбедносно-информативна агенција. Она је затим са свог мобилног телефона позвала Ђорђевића, који је тако лоциран у Будви.

Избор седам нових светских чуда

Велики зид у Кини, Петра у Јордану, Статуа Христа Спаситеља у Бразилу, Мачу Пичу у Перуу, остаци мајанског града Чичен-ица у Мексику, Колосеум у Риму и Таџ Махал у Индији изабрани су за нових седам светских чуда. Више од 100 милиона људи гласало је путем Интернета и телефона за избор седам нових светских чуда.

До коначног избора дошло се после гласања за један од 21 кандидата у ужем избору, а прогласише победника с нестрпљењем се очекивало синоћ у Лисабону. Кампању „Нових седам светских чуда“ започели су 1999. године Швајцарац Бернар Вебер и његова фондација са више од 200 номинација из читавог света. Број кандидата смањен је прошле године телефонским и интернет гласањем на 77, да би затим комисија састављена од архитектонских стручњака, са бившим генералним директором Унеска Федериком Мајором на челу, направила коначну листу од 21 кандидата.

У ужем избору били су Ајфелова кула у Паризу, њујоршки Кип слободе, индијски Таџ Махал, Мачу Пикчу, Акропол, Аја Софија, Кремљ и црква Василија Блаженог, римски Колосеум, дворца Нојшванштајн у Немачкој, Стоунхенџ, Сиднејска опера, шпанска Алхамбра, Кинески зид. Међу кандидатима су се такође нашли и јапански храм Кијомицу, статуа Христа Спаситеља у Бразилу, комплекс храмова Ангкор у Камбоџи, Тимбукту, Петра у Јордану, Ускршње острво и древни мајански град Чичен-ица у Мексику.

Египатске пирамиде у Гизи једине су остале са изворне листе седам светских чуда Старог света, на којој су се још налазили Семирамидини вишећи вртови у Вавилону, Артемидин храм у Ефесу, статуа Зевса у Олимпији, Маузолеј у Халикарнасу, Колос са Родоса и Фарос у Александрији.

ОКО ПЛАНЕТЕ

Хари Потер осваја Кину

„Ха-ли По-те“ у 800.000 примерака

„Ха-ли По-те“ тј, Хари Потер, дечак чаробњак из Хогвортса, зачарао је и освојио срца многих од пола милијарде Кинеза млађих од двадесет година и постао најпопуларнији странац у Кини. Он је најпривлачнији лик западне литературе за који кинеска деца знају. Дружина Харија Потера је данас за мале Кинезе популарно чудо какво су некад за тинејџере широм света, сем у затвореној Кини, били „Битлси“, тврди један кинески књижевни критичар.

Кад је, пре шест година, у Кини објављена прва књига Џоан Роулинг – „Хари Потер и камен мудрости“ – у дилеми су били и кинески и британски издавачи. Питали су се како ће деца у Кини разумети западни свет црне магије. Не познају Запад, а нису чула ни за чаробњаке и вештице, јер њих у кинеској митологији нема. Кинески издавачи су, уз то, стрепели и да их домаћи идеолошки чистунци не оптуже да некритички преносе западну литературу која популарише сујеверје и штетно делује на васпитање омладине.

Оба издавача – британски „Блумсбери“ и „Издавачка кућа народне литературе“ из Пекинга – имала су исти мотив: да зараде на високом тиражу ако књига буде имала добру прођу на тржишту. За Кинезе је то био и пословни изазов у међународном свету књиге пошто су тек били потписали Бернску конвенцију о заштити књижевних и уметничких дела. Дотле им се гледало кроз прсте кад би, са закашњењем које је проузроковала дуга изолација земље, преводили и објављивали западну класичну дечју литературу, попут Гримвих и Андерсенових бајки, „Пинокја“ или „Алисе у земљи чуда“.

Прва књига је 2001. штампана у тиражу од 200.000 примерака. Био је то смео подухват, али и пун пословни погодак. Дотле тиражи најбољих дечјих домаћих књижевних дела нису прелазили десет хиљада примерака. Све је плануло, било је чак борбе са илегалним пиратским издањима.

Друга и трећа књига – „Хари Потер и дворана тајни“ и „Хари Потер и затвореник из Аскабана“ – штампане су већ са мање ризика, такође у тиражу од по 200.000 примерака. Сад је већ и ауторка Џоан Роулинг могла да буде мотивисана профитом. Иако се, са преводима својих књига на преко 60 језика, већ била уврстила међу најбогатије књижевнике света, сад је имала фантастичну прођу код најмногуљудније читалачке публике.

У четвртој књизи – „Хари Потер и ватрени пехар“ – главни јунак се, како му је било и време, у пубертету, заљубљује. У кога? Па, наравно, у витку шармантну Кинескињу Чо Чанг, једну од просперитетних вештица из Хогвортса. Чак и сам Хогвортс преузима нешто из кинеског миљеа: Чо Чанг упућује Харија у тајне фенг-шуйја, древне геомантијске вештине изградње и опремања кућа уз помоћ позитивне подземне енергије. То се тек исплатило: књига је штампана у 400.000 примерака и све је продато као алва.

Пета и шеста књига – „Хари Потер и ред феникса“ и „Хари Потер и полукрвни принц“ – штампане су у тиражу од по 800.000 примерака. Ово су највећи тиражи било којих књижевних дела, домаћих или страних, који су досад објављени у Кини или вероватно било где другде у свету у једнократном подухвату.

Очигледно је да чаробњак Хари Потер игра не само забавну, него и значајну политичку и културолошку улогу у приближавању западне културе источној. Већ се наслућује да ће то приближавање и прожимање култура учинити данашње, а особито будуће, младе генерације Кинеза мање друкчијим од њихових вршњака у Европи или Америци.

Фотографије Дивне Филаковић

Песме наших младих талената

Моја три нерадна дана

*Једног лепог дана смо отишли
у Београд.*

*Првог дана сам била
у фризерском салону.*

*Другог дана смо отишли
код Булевара,*

а после у МекДоналдс.

*Отишли смо и код Софијине
другарице.*

Јако је било добро.

Трећи дан смо покупили Звездану

јер је била у Београду

и одвели је у Будимпешту.

Хана Степанов,
3. разред

Јаооо!

*Нарцис цвета,
Чак љубичица
И висибабa.*

*Жарко сунце
Осветљава пољане,
И наводи птице
На цвркутање.*

*Бумбар слеће
С цвета на цвет
Да утоли своју жеђ.*

*Цела природа пева
Пролеће је међу нама!*

Тила Станковић,
4. разред

Тинејдери

*Кад већ морам да ширим причу,
шта да радим? Урадићу!*

*Са овим дипломатским одговором
жеља ми је следећа:*

*не, изостављају свађе, интриге,
бриге, лажи, љубоморе и оговарања
већ нама тинејџерима познату
и неизостављајући причу
свакидашњег дана!*

*Дипломатски одговарам сада,
памтите, јер нећу више никада,
бићу поново паметна ко некада
сада ћу поново сијати
као право злато.*

*Нисам ја рођена за те ствари,
не могу једноставно изабрати,*

*кога желим, у ствари, упознати.
Непозната ми је ова тема,
ја сам само ђак,
један од оних правих,
школа, цео живот и амбиције
још су увек преда мном,
жеље неиспуњене, снови прави!*

Рената Булиговић,
7. разред

Сунце на маскенбалу

*Скок са моста
Река бесна
Пуна вртлога*

*Путнички се вуче
Одавно резервисано место,
Уморно, стајаће место*

*У дрвеном чамцу
У тихој олуји мора,
Пловидба ка бледој звезди*

*Пешак у ништавилу
Ћутање у прашину,
Скок са моста*

*Седећи, мокар на обали
Смрзнати поглед у маишту,
Наслућује се ново сунце...*

Грга Олах

*И ђаво је некад анђео био
Па на срећу своју
Пао у моје крило
Тражио од мене спаса и лека
Да поново продре у небеса бела
Био сам усамљен и утабан у свету
Па за забаву своју лечио лабаво перо*

*Наду сам му повратио
И неприметно искварио
Дао му патњу славу
Да би разлоге вечито трагао
Био је он дете моје
А ја лепришава ватра свете тројке*

*Масивно сиво крило
Блистало је испред мога лица
Када сам га међу своје пустио
И знао да је жар
Пресађена у око старог наивца*

Виктор Добромировић

Смрт речи и слика, или близина раја

*Смрт речи и слика
Славили су књиге и зидови,
Али ваздух није
И ту се родио пакао*

*Ђаво, страх, поверована неправда,
Рефлекс под кожом
Воде кроз лавиринт свести путнике
Који путују због пута
Тражећи испод градова тајне улица,
Тајне сувише неприхватљиве
За сунчање под небом босе слободe*

*Искра или вечност гриже савести,
Књиге и зидови пуне оправданости несвесне,
Али ваздух је празан
И ту се помислило на близину раја*

Грга Олах

Часопис „Улазница“ објављује књижевни конкурс

За необјављене приче, песме и есеје

Право учешћа на књижевном конкурс УЛАЗНИЦА 2007. имају сви аутори који пишу на српском језику.

Радови се примају до 15. септембра 2007. године на адресу: Градска народна библиотека „Жарко Зрењанин“, Трг слободе 2, 23000 Зрењанин, са назнаком – за конкурс УЛАЗНИЦА 2007.

Откуцани или одштампани радови потписују се шифром, а решење шифре са подацима, бројем телефона и адресом аутора шаље се у посебном коверту који се прилаже уз радове. Неопходно је послати два примерка. Рукописи који су послати на конкурс неће бити враћени ауторима.

Одлуку о наградама које се састоје од новчаног износа, дипломе и објављивања радова у посебном броју часописа УЛАЗНИЦА донеће жири који ће именовати редакција часописа. Проглашење добитника и уручење награда обавиће се на завршној свечаности у Градској народној библиотеци „Жарко Зрењанин“ у Зрењанину, у петак, 21. децембра 2007. Том приликом биће промовисан број УЛАЗНИЦЕ у којем ће бити објављени награђени радови.

За ближа обавештења обратите се на број телефона: 00381-23-566-210.

Конкурс за награду „Радоје Домановић“

Фонд „Радоје Домановић“ и Удружење књижевника Србије написали су конкурс за награду „Радоје Домановић“, у категоријама: за изузетан допринос развоју српске сатири, за најбољу сатиричну књигу објављену у 2006. за мултимедијални допринос сатири (из области позоришта, филма, музике, телевизије, ликовних и музичких уметности), за најбољег сатиричара у дијаспори и за међународни допринос светској сатири „Екселенција сатири“.

Награда се састоји из плакете и новчаног износа од 500 евра. О добитницима награде одлучује жири у саставу: Срба Игњатовић, Љубивоје Ршумовић, Предраг Богдановић Ци, Радослав Тилгер и Александар Чотрић.

Награде ће добитницима бити уручене током новембра 2007. у оквиру „Домановићевих дана сатири“, на свечаности у Коларчевој задужбини у Београду.

Предлоге и образложења за награду треба слати до 31. августа, на адресу Удружења књижевника Србије (жири за награду „Радоје Домановић“), Француска 7, 11000 Београд.

Организациони одбор „Невендана“ расписује

Конкурсе за поезију и прозу

а) Конкурс за антологију поезије песника у отаџбини и расејању
Право учешћа имају сви. Шаљу се до 3 песме на слободне теме у 3 примерка. Конкурс је отворен до 21. 9. 2007.

б) Конкурс за антологију прозе писаца у отаџбини и расејању
Право учешћа имају сви. Шаљу се до 3 приче на слободне теме, у 3 примерка до 2 стране новинарског прореда. Конкурс је отворен до 21. 9. 2007.

Песме и приче слати на адресу:
ИП „БИСТРИЦА“ (за конкурсе)
Београдска 7, 21131 Петроварадин
Република Србија
или на имејл: stojan.simic.krpica@gmail.com

Израз захвалности

У име организатора овогодишњег српског језичког кампа „Вук Карацић“ одржаног у Балатонфењешу од 03. до 09. јула, захваљујемо се на финансијској помоћи следећим организацијама:

- Фондацији за националне и етничке мањине у Мађарској,
- Батањској српској самоуправи,
- Српској самоуправи из Чобанца,
- Српској самоуправи из Геда,
- Сегединској српској самоуправи,
- Рацалмашкој српској самоуправи,
- Српској самоуправи главнога града Будимпеште,
- Будимпештанској српској самоуправи II кварта,
- Будимпештанској српској самоуправи IV кварта,
- Будимпештанској српској самоуправи VI кварта,
- Будимпештанској српској самоуправи XVIII кварта.

На помоћи у организацији и реализацији се захваљујемо:

– Печујској српској самоуправи

Захваљујемо се свима онима који су допринели да овогодишњи камп буде одржан и толико успешан, и да буде од користи за све учеснике.

Организатор: Самоуправа Срба у Мађарској

Државни секретаријат одговоран
за међународне везе и националну политику
Уреда премијера

Расписује конкурс за коришћење мањинског координационог и интервенционог материјалног фонда

Циљ потпомагања:

Потпомагање се односи првенствено на мањинске непрофит организације, институције и мањинске самоуправе, које се налазе у кризној ситуацији због финансијских потешкоћа

Конкурсисти могу:

- мањинске образовне, културне, научне институције
- мањинске самоуправе
- мањинске друштвене организације
- месне самоуправе, задужбине, друштва за јавно добро, црквене организације

Конкурсисти се може: искључиво путем формулара

Рок предаје: континуирано до 15. новембра 2007.

Рок конкурса: 31. децембар 2007.

Конкурс може да се преда:

Путем поште: адреса – 1357 Budapest, Pf. 2.

Лично: адреса – Miniszterelnöki Hivatal Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Főosztályának Titkársága, 1055 Budapest, Báthory u. 12.

Све информације у вези са расписаним конкурсом и формулар могу се наћи на интернет страници: www.meh.hu www.mnekk.hu односно на тел. 06-1-441-2210, 06-1-441-2211

Мађарски институт за просвету расписује

Фото-конкурс под насловом „Прошлост и садашњост наших народности“

Услови учешћа су:

1. категорије:

- документациона фотографија
- уметничка фотографија
- репортажна фотографија

2. може се послати максимум 15 фотографија, црно-беле или у боји

3. величина фотографије – 13x18 цм

4. на позадини сваке фотографије треба да пише редни број, име ствараоца, поштанска адреса

5. приликом конкурсисања треба да се испуни формулар

Рок предаје фотографија: 30. новембар 2007.

Све информације:

Magyar Művelődési Intézet Képzőművészeti Lektorátus
1011 Bp. Corvin tér 8. Lukács Mária
tel: 225-6043, 225-6041
www.erikanet.hu
e-mail: lukacsm@mmi.hu

Слушајте Радио Срб

Једносатним информативним издањем, састављеним од разних говорних прилога, јавља се Радио Срб – интернет радио српске задужнице у Мађарској. Радио Срб своје информативне емисије емитује сваког петка од 17 до 18 часова, а можете их чути у било је које време на сајту:

www.szerb.hu

SNN

Недељни лист Срба у Мађарској. Адреса: Српске народне новине, 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Телефон: 475-0654. Главни уредник: Милан Степанов, секретар редакције: Милица Вукајловић. Оснивач и издавач: Српски демократски савез. За издавача: Андрија Роцков.

Финансира се на основу мањинског законика из државног буџета посредством Државне задужбине за мањине. Суфинансијер: Министарство културе и медија Републике Србије. Лист дистрибуира Мађарска пошта, а претплаћује се код издавача. Име и адресу послати на адресу Szerb Demokratikus Szövetség, 1065 Budapest, Nagymező u. 49 а уплатити поштанском уплатницом или на жиро-рачун број платног промета 11705008-20417439. Претплата на лист је 4000 фт. за целу годину. За иностранство годишње 40 EUR, (10.000 Фт) – Штампа: КОМП-прес Кфт. Одговорни пословођа: Ференц Ибош. – Технички руководиоци: Карољ Сабо. ♦ Српске народне новине на Интернету: Home page: www.snn.hu E-mail: stepanov.milan@gmail.com

HU ISSN 1215-072 x

